

Necati DEMİR-Ülker ŞEN, **Sivas İli ve Yöresi Ağızları**, Gazi Kitabevi yayınları, Ankara 2006, 756 s.

Çalışma; *Giriş, Dil İncelemeleri, Metinler* ve *Sözlük* olmak üzere dört ana bölümden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde ağırlık yörenin dil özelliklerinin şekillenmesinde önemli olan konulara yer verilmiştir. Hemen arkasından, tarihle bağlantılı olarak, dil incelemelerinde birinci derecede ihtiyaç duyulan bilgiler arasında bulunan etnik konular üzerinde durulmuştur. Coğrafyanın ağız bölgelerinin oluşumunda birinci derecede önemli olduğu, Sivas yöresinde bir kez daha görülmüştür. Tarih, etnik yapı ve coğrafya yoğrulmuş, elde edilen sonuçlar "Sivas ili ve yöresi ağızlarının genel durumu" başlığı altında değerlendirilmiştir.

Dil İncelemeleri bölümü ses ve şekil bilgisi araştırmalarını içermektedir. Bu bölüm Sivas ve yöresinde bizim yaptığımız derlemeler üzerine kurulmuştur. Dilin tarihî gelişmelerini belirleyebilmek için zaman zaman bizden önce yapılan çalışmalardan yararlanılmıştır. Örnek bulamadığımız konularda yöreye gidilerek yeniden araştırma ve soruşturma yapılmış, bunların karşısında metin dışı derleme (MDD) olduğu belirtilmiştir. Bazı konularda ise örnek çok fazla olduğu için tamamına yer verilmemiştir. Örneklerin devamını bildirmek için ... işareti kullanılmıştır. Seçilen örneklerin hemen yanına, kolayca anlaşılabilmesi için, yazı dilindeki karşılıkları parantez içerisinde yazılmıştır. Yazı diliyle farklılık göstermeyen örneklerde ve uzun cümlelerde bu yola başvurulmamıştır.

Metinler, Sivas ve yöresinden 2002-2005 yıllarında tarafımızdan yapılan derlemelere dayanmaktadır. Yaptığımız çok sayıda derlemeden yeterli olduğunu düşündüğümüz 161 tanesine bu bölümde yer verilmiştir.

Seçtiğimiz metinlerin konusu çok çeşitlidir: *Metehan Hikâyesi, Mağara Kültü, Beyböğrek Hikâyesi* gibi arkaik Türk kültürü unsurları bazı metinlerin konusudur. Metinlerin büyük bir bölümü Türk tarihinin çeşitli dönemleri ile ilgilidir: *Kösedağ Savaşı, Selçuklu Komutanı Köse Süleyman, Köse Süleyman Törenleri, Atatürk'ün Suşehri İsmi Vermesi, Rum Mezalimi, Ermeni Mezalimi, Cımcım Kalesi, Rışvanlar Aşireti, Koçgiri İsyanı ve Ermeniler, Sarı Saltuk'un Mezarı, Duman Baba Evliyası, Gökdinli Murat, Enver Paşanın Sivas'a Gelişi, Yenihan İsyanı, Atatürk'ün Sivas'a gelmesi, Yıldızeli Ayaklanması, Çepniler, Atatürk'ün Gemerek'e Gelişi, ...* Sivas'ın iki önemli halk şairi hakkında da derleme yapılmıştır: *Âşık Feryadî, Âşık Veysel*. Diğer bir ağırlıklı konu da efsanelerdir: *Gelin Kayası Efsanesi, Gelin Taşı Efsanesi, Sarı Gelin Efsanesi, Kızlar Mezarı Efsanesi, Kıştan Koru Efsanesi, Ala Geyik Hikâyesi, Keklik Hikâyesi, Çoban Efsanesi, Pekmezin Çoğalması Efsanesi, Çobanlı Tekkesi Efsanesi, Köseadağ Efsanesi, ...* Masallar da metinler bölümünde ağırlıklı bir yer tutmaktadır: *Horoz ile İnek Masalı, Yılan ile Kız Masalı, Kavak Kızı Masalı, Cimbizik Masalı, Üç Şehzade Masalı, Ayı Masalı, Ayının Oğlu Masalı, Sultan Selim ile Hizmetçisi, Karga ile Nene Masalı, Dünya Güzeli Masalı, Şeytan ile Köylü Masalı, Şahmeran Masalı, Aslan ile Tilki Masalı, Gençlikte mi Kocalıkta mı Masalı, Ejderha Bey Masalı, Oduncu ile Şeytan Masalı, Padişahın Üç Karısı Masalı, ...* Bazı metinlerin konuları ise Türk halk kültürünün unsurlarıdır: *Alevilikte Musâhip Kardeşliği, Hidrellez Orucu, Alevilikte Cem Töreni, Alevilikte Dedelik, Köyde Cem Töreni, Muharrem Orucu, Sayılı Günler, Nevruz, Yağla Şenlikleri, Kız İsteme ve Düğün, Koyun Sayısı, Hidrellez, Koyun Yüzü, Yöresel Yemekler, Bayram Gelenekleri, Düğün Gelenekleri, Cenaze Gelenekleri, Yağmur Duası, Yenilen Ot İsimleri, Saklambaç Oyunu, Aşık Oyunu, Çelik Oyunu, Yüzük Oyunu, Seyirlik Oyunlar, Çocuğa İsim Koyma, Kış Hazırlıkları, Halk Hekimliği, Dokumacılık, Köy Hekimliği, ...*